

Ny dam ved utløpet av Fri-Elvåga

POPULÆRT TUROMRÅDE: Dam Fri-Elvåga ligger i Østmarka på grensa mellom Lørenskog og Oslo. Foto: Vann - og avløpsetaten, Oslo kommune

26.02.24 14:00

Tommy Finsand, leder Lørenskog Elveforum

RB hadde en god artikkel om ombyggingen av den gamle fredede steindammen ved utløpet av Fri-Elvåga.

[Det er den delen av Nordre Elvåga som ikke inngår i Oslos vannforsyningsanlegg](#) som ble etablert i Ellingsrudelvas nedbørfelt for om lag 60 år siden ved hjelp av en stor buet betong platedam ved Mariholtet.

Risiko

Dammen ved Fri-Elvågas utløp er vurdert å være en risiko for nedstrøms forhold ved Visperud og Robsrud da vannmassene bak den kan skape store ødeleggelser ved et dambrudd. I denne sammenhengen er det viktig å få med seg at nedbørfeltet til vannet bak steindammen er svært lite. Det er snarere den 60 år gamle plate-betongdammen ved Mariholtet som kan skape problemer ved kraftige regnskyll i nedbørfeltet.

Store vannmengder fra vannforsyningsreguleringen vil ikke dammen ved Fri-Elvågas utløp håndtere godt. Lørenskog Elveforum, som er opprettet av kommunen for å se på problemstillinger ved elver og bekker i Lørenskog og foreslå tiltak som fremmer både biologisk

liv, sikkerhet og økt bruk av vassdragene, har gitt innspill til ombyggingen av dammen ved Frielvåga.

Kulturminne

Ombyggingen betyr fullstendig fjerning av den steinsatte dammen som er et kulturminne med røtter tilbake til 1800-tallet da det var sagbruk i Bjørndalen og mølle, sagbruk og teglverk ved Nuggerud. Lørenskog Elveforum ga innspill til NVE via kommunen om å ta vare på deler av den gamle dammen på Lørenskog--iden der det i dag er en god steinsatt plating egnet som rasteplass i framtiden. Det er et poeng at dammen i sin tid ble vurdert å ha kulturminnehistorisk interesse.

Mye brukt

Området er også mye brukt av folk i alle aldre. Det ble også foreslått å sikre at den nye dammen får reguleringsanordninger som gjør den egnet både for å dempe flommer og å sikre ekstra vannføring til Ellingsrudelva i tørre perioder. Det siste er svært relevant for både Ellingsrudelva og Langvannet da vannforsyningsanlegget til Oslo kommune tar en dominerende del av vanntilførselen til Ellingsrudelva. Lørenskog elveforum kommenterte også forholdet til biologisk liv både i Ellingsrudelva og i selve Fri-Elvåga der spesielt edelkreps må tas spesielt hensyn til. NVE som reguleringsmyndighet for tiltaket har tatt hensyn til miljøforhold ved tiltaket, men ikke tatt hensyn til forhold som har med framtidig flomdempning og sikring av lavvassføring i Ellingsrudelva. Under oppfyllingen av Fri-Elvåga etter at ny dam er etablert vil vassføringen i Ellingsrudelva og gjennomstrømning i Langvannet påvirkes kraftig uten ekstra slipping av vann fra vannforsyningsmagasinet ved Mariholtet.

Mer vann

Lørenskog Elveforum foreslår derfor at ekstra vann slippes fra vannforsyningsmagasinet for å få raskere oppfylling. Dette vil også gi positive virkninger for friluftslivet i området. På lang sikt er det nødvendig at vanntilførselen til Ellingsrudelva økes for å få opp biologisk liv i vassdraget. Ellingsrudelva har godt potensial for både ørret og edelkreps om vannføringen i lavvassperioder kan økes. Dette er en av flere oppgaver for Lørenskog Elveforum å arbeide for dette.

Tommy Finsand, leder Lørenskog Elveforum